

NASLOVNICA

SADRŽAJ

INTERVJU S POVODOM

KRITIKA I...

↳ Kazališna umjetnost

↳ Plesna umjetnost

↳ Likovna umjetnost

↳ [Filmska umjetnost](#)↳ [Ćelić E. Ljubav bez zadržke](#)

MANIFESTACIJE

ESEJI

MEĐUNARODNA SURADNJA

IZDAVAČKA DJELATNOST

ERASMUS

ZBORNICI

Edi Ćelić

elephant.edgory@gmail.com

Mommy (Mama); redatelj Xavier Dolan; glavne uloge: Anne Dorval, Antoine-Olivier Pilon, Suzanne Clément; premijera 22. svibanj 2014.

Ljubav bez zadržke

Postojano obuzet univerzalnom maksimom ljubavi i šarolikošću njezina spektra, sada već čuveni, bezobrazno nekonvencionalni kanadski redatelj Xavier Dolan ponovno prodorno iznosi još jednu tananu filmsku priču o vrtložnosti privrženosti. Uočljivo propitkujući sav opseg roditeljske ljubavi *Mama* donosi donekle viđen sadržaj koji gledatelja ushićuje iznenađujuće velikim dimenzijama svoje sveobuhvatnosti, a redateljeva istina prikazuje samo jedan od mnogobrojnih načina voljenja. Dolanov posljednji narativ dominantno ispreda priču o razomom potencijalu majčinske afekcije, ali i o njezinom bjesomućnom instinktu koji se bez obzira na svu manjkavost ljubavi svejedno bori za očuvanje tog znamenitog ljudskog ideala. Naviknuti na redateljevu nametljivu metodu filmskog pripovijedanja, te popratnu uvijek upečatljivu estetiku cjeline, u *Mami* ipak svjedočimo jednom odmjenijem pristupu koji jasno odražava Dolanovo značajno kvalitativno stasanje.

Pojedinac koji stoji iza nekog umjetničkog ostvarenja, zadobivši stanoviti uspjeh i značajnije priznanje struke, podložan je opetovanju u svrhu izazivanja ako ne već identičnog onda barem sličnog dojma, a upravo je Xavier Dolan bio tog fatuma da svojim prvim dugometražnim uratkom *Ubio sam majku*, nadigravši brojnu konkurenciju na filmskom festivalu u Cannesu, podlegne mogućnosti eksploatacije vlastite umjetnosti. Iako je unutar njegovog tematski prepoznatljivog iskaza ipak zastupljena određena količina repetitivnosti, ona svejedno nekako više djeluje kao posljedica redateljeve intenzivne zaokupljenosti njemu bliskim subjektima, negoli kao neutaživa žeđ ili ambicija kojom će pokušati ponoviti svoju povijest. Pronašavši tematsko crpilište u problematici promišljanja, te shvaćanja vastitog svijeta, Dolan upravo takvim tretmanom u svoja djela upisuje, ispreplićući svoju realnost i filmsku fikciju, neodvojivu količinu privatnih stavova i odnosa koji njegov pretežno dramski izričaj čine samo žanrovski predvidljivim, no ne i manje originalnim. Upravo se zbog stalnog preispitivanja i produblivanja međudnosa majka-sin, u nekim uradcima stavljenog u epicentar radnje, a u drugima van njega, Dolana optužuje za zamomu predvidljivost. Ultimativnost takve istine, odnosno neistine, treba detektirati unutar njegove u principu uvijek jednostavne dramaturgije koja zaista posjeduje, u manjoj ili većoj mjeri prisutan, lik majke. No, upravo ga Dolanova obuzetost matrijarhatom čini savršeno prikladnim (i pažnje

vrijednim) vršiteljem radnje, koji sadržaj, uz ostale komponente ostvarenja, čini svakakvim, samo ne zamomim. *Mama* (2014) u bazičnosti vlastitog narativa govori o samohranj majci Diane Die Després (Anne Dorval) i težini izazova na koje nailazi prilikom samostalnog podizanja vlastitog sina, Steve O'Connor Desprésa (Antoine-Olivier Pilon) koji ima dijagnosticiran poremećaj hiperaktivnosti i deficita pažnje. U uzburkanost njihove priče, na kratko, intervenira susjeda Kyla (Suzanne Clément), osoba nedorečene prošlosti koja pokušava unijeti ravnotežu u njihovu jedinstvenu dinamiku.

Istupivši poput pravog kreativnog buntovnika Dolan se ubrzo svojim namjernim kršenjem ustaljenih filmskih kanona premetnuo u jedno od glavnih lica suvremenih filmskih strujanja. Njegova sredstva su uvijek osebujna glumačka ekipa, simplificirana, ali temeljito razrađena dramaturgija bazirana na izraženo kontrastnim likovima, upečatljiv vizualni izričaj proširen hotimično akcentiranim simbolima i dobar *soundtrack* koji se uglavnom sastoji od aktualnih glazbenih hitova obrađenog perioda, te klasike.

Od prvog do posljednjeg kadra *Mama* izvrsni Dolan dopadljivo i smjelo provocira svoju publiku supstituirajući uobičajeni omjer videa (16:9) savšenim kvadratom (1:1). Uzrok takvom postupku nije posljedica redateljeve estetske proizvoljnosti, već njegovog dubokog promišljanja sadržaja i subjekata što ga čine, metaforički rastući, smanjujući se ili stagnirajući sukladno dimenzijama okvira unutar kojih egzistiraju. Dolanov četverkut u svom centru uvijek ima pozicionirane samo one bitne elemente scene, eliminirajući pritom suvišnost iz svakog kadra, jasno usmjeravajući gledateljevu vizuru prvenstveno na protagonista, a tek onda na svrsishodan predmet - uglavnom u funkciji simbola - koji doprinosi cjelovitosti radnje i uočljivom razvoju svakog od likova. Uramljeni kvadratom, oni su tako istovremeno i izoštreni i ogoljeni i autentični, svedeni na sukus onog osjećanja ili stanja koje u danom trenutku dominira njihovim bićem.

Dio redateljske savjesnosti čini i podobnost autora da pronađe dovoljno umješne, pogodne suradnike koji će dalekosežnost njegove zamisli učiniti, kroz vlastiti stvaralački doprinos, itekako opipljivom. Anne Dorval uspjela je otjelotvoriti gotovo sve Dolanove filmske majke, ali tek je ulogom živopisne Die demonstrirala sav raspon i puninu vlastitog talenta. Njezina je Diane mnogostruko kompleksnije lice od privida jednostavnosti kojeg projicira svojom pomalo vulgarnom vanjštinom. Jedino uz pomoć svoje muze Dolan može prikazati duboko složen, nepresušan izvor majčinske ljubavi koji traži recipročnost u afekciji, ali jednako tako podnosi, te nikako ne zamjera svu grubost i okrutnost vlastitog djeteta. Njenog nemogućeg sina igra dojmpljivi Antoine-Olivier Pilon koji iznenađujućom zrelošću stvara pamtljivu ulogu istovremeno pažljivog i nježnog, ali i zastrašujuće destruktivnog, te sebičnog mladića, rastrganog ponajviše svojom dijagnozom i nemogućnošću uklapanja u odljev normalnosti. Suzanne Clément postiže začudnost kroz lik samozatajne Kayle koja se, potaknuta necjelovitošću ljubavi unutar vlastite obitelji, nenametljivo infiltrira među Deprésove kako bi postala dio njihovog izuzetnog odnosa i tako nadomjestila gubitak vlastitog sina.

Zaista, mnogo toga u Dolanovom izričaju naizgled možda ne udovoljava potrebama širokih masa, ali unutar njegove osebujnosti ipak postoji znamenito obilježje kojim se zapravo značajno približava jednom sveopćem, suvremenom fetišu, a radi se o zadiranju publike u autorovu intimu, te njegovom voljnom dijeljenju te iste privatnosti. Temeljito se ispreplevši, a povremeno i poistovjetivši sa sadržajem vlastitih filmova uistinu je, u Dolanovom slučaju, nemoguće razdvojiti umjetnost od umjetnika, a upravo ga njegova odvažnost da doslovno i idejno bude prisutan u svojim djelima čini aktualnim i relevantnim redateljem danas, ali i u budućnosti.